

Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Școala Doctorală Multidisciplinară Domeniul Științe politice

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

**Achiziții ecologice. Înțelegerea factorilor care influențează aplicarea
achizițiilor publice ecologice în UE**

Autor: Alina-Mihaela Grosu (Bilan)

Coordinator: Conf. Univ. Dr. Habil. Arpad Todor

București, 2025

Cuprins

Mulțumiri	1
Abstract.....	1
Cuvinte cheie	2
Listă de abrevieri	2
Capitolul 1	4
1.1 Introducere.....	4
1.2 O prezentare a politicii UE privind achizițiile ecologice. Ce urmărește UE cu achizițiile ecologice?	9
1.3 O scurtă analiză a ideologiei care susține APE și teoriile care discută APE	20
1.4 Concluzii.....	30
Capitolul 2 – Stadiul actual al cercetării în literatura academică privind factorii care influențează APE	33
2.1 Introducere.....	33
2.2. Evoluția procentului de APE în țările UE	35
2.3. Cercetări anterioare privind adoptarea politicii APE în statele membre UE.....	51
2.4. Factori legați de implementare care influențează APE identificați în literatura academică și alte documente publice.....	58
2.5. Concluzii.....	84
Capitolul 3 – Metodologie	90
3.1 Designul cercetării	90
3.2 Limitări ale designului de cercetare.....	104
Capitolul 4 – Obstacole pentru extinderea APE în România	108
4.1.Introducere	108
4.2. Evoluția procentului de APE în România.....	110
4.3. O scurtă istorie a cadrului de politici APE în România și factorii legați de adoptare care influențează aplicarea APE	136
4.4.Factori legați de implementare care afectează APE în România	156
4.5. Concluzii	181
Capitolul 5 Navigând prin peisajul achizițiilor publice ecologice: perspective ale evoluției politicilor Italiei și României pentru achiziții publice durabile.....	202
5.1 Introducere.....	202
5.2 Evoluția procentului de APE în Italia.....	204
5.3 Cadrul politicii APE în Italia -Factori legați de adoptare care influențează APE în Italia	211

5.4	Factori legați de implementare care influențează APE în Italia	218
5.5	Concluzii.....	226
Capitolul 6 - Înțelegerea evoluției factorilor care influențează adoptarea și implementarea APE în țările UE.....		234
6.1	Introducere.....	234
6.2.	Evoluția factorilor legați de adoptare care influențează APE în UE	236
6.3.	Evoluția factorilor legați de implementare care afectează extinderea APE în țările UE	239
6.4.	Concluzii.....	279
Concluzii		283
Bibliografie		291
Anexa 1: Întrebări pentru chestionar și interviu		308
Anexa 2: Reprezentări grafice ale răspunsurilor la chestionar și interviu		321
Anexa 3: Detalii cu privire la modul de selecție a documentațiilor de atribuire pentru Studiul de caz pentru România din capitolul 4 și tabele cu rezultatele obținute din monitorizare		335
Anexa 4: Reprezentări grafice ale datelor colectate din proiectul <i>CReIAMO PA</i> pentru studiul de caz privind Italia din capitolul 5		375

Introducere

Această cercetare investighează factorii care influențează adoptarea și implementarea Achizițiilor Publice Ecologice (APE) în statele membre ale Uniunii Europene, concentrându-se pe România și Italia ca studii de caz comparative. Studiul examinează de ce, în ciuda a două decenii de dezvoltare a politicilor APE la nivelul UE, implementarea APE rămâne fragmentată și semnificativ sub nivelurile țintă. Printr-o analiză multidimensională care combină măsurători cantitative ale nivelurilor APE, evaluarea calitativă a barierelor de implementare și evaluarea comparativă a cadrelor de politici, această cercetare relevă modele distincte în europenizarea acestui instrument voluntar de politică de mediu.

Constatările demonstrează că implementarea APE este împiedicată de bariere complexe care acoperă designul politicilor, capacitatea administrativă și factori organizaționali. Acestea includ legislație neclară, deficite de cunoștințe în rândul personalului de achiziții publice, instruire inadecvată, sprijin limitat din partea conducerii și mecanisme insuficiente de monitorizare. Analiza comparativă a României și Italiei relevă cum provocări similare pot genera rezultate dramatic diferite în funcție de designul politicilor și cadrele de implementare. Abordarea obligatorie a Italiei privind criteriile minime de mediu a determinat rate de conformitate mai ridicate decât cadrul neobligatoriu al României.

Această cercetare contribuie la înțelegerea teoretică a proceselor de europenizare, susținând conceptele de Europa diferențială și cele trei lumi de conformitate, extinzând în același timp aceste cadre la domenii de politică voluntară. Constatările oferă perspective valoroase pentru dezvoltarea politicilor, sugerând că întărirea cerințelor obligatorii, stabilirea unor sisteme standardizate de monitorizare, dezvoltarea unor programe de instruire ținute și promovarea abordărilor de evaluare a costurilor pe ciclu de viață ar putea îmbunătăți semnificativ implementarea APE în UE.

Capitolul 1

Autoritățile publice din Uniunea Europeană cheltuiesc între 14% și 16% din PIB anual pe produse, servicii și lucrări, reprezentând o putere de cumpărare enormă cu impact semnificativ asupra mediului. APE sunt un instrument de politică de mediu care permite autorităților publice să incorporeze considerente de mediu în procedurile de achiziții publice, protejând astfel mediul și stimulând dezvoltarea piețelor ecologice.

În ultimele două decenii, Comisia Europeană a subliniat importanța APE în documentele sale strategice de politici, stabilind un cadru care include comunicări, ghiduri, instrumente de

instruire și resurse dedicate. Două comunicări cheie ale Comisiei Europene se remarcă: Comunicarea din 2003 privind Politica Integrată a Produselor, care recomanda ca statele membre să adopte planuri naționale de acțiune (PNA) pentru ecologizarea achizițiilor publice până în 2006, și Comunicarea din 2008 "Achiziții Publice pentru un Mediu Mai Bun", care recomandă crearea unor criterii comune de APE și stabilirea unei ținte de 50% proceduri de atribuire ecologice până în 2010. În ciuda acestor eforturi, Comisia a ezitat să facă APE obligatorii, lăsând deciziile de implementare la latitudinea statelor membre. Această abordare voluntară a variat semnificativ aplicarea APE în statele UE. Această cercetare urmărește să identifice și să explice factorii care determină aceste diferențe în adoptarea și implementarea APE în țările UE.

Capitolul 2

Literatura academică relevă că nivelurile de APE în statele membre UE sunt în general sub țintele politicii UE. Ținta originală a Comisiei UE de 50% APE din totalul achizițiilor publice efectuate într-un an pentru 2010 nu a fost atinsă, ratele de utilizare variind semnificativ între țări. Unele state membre au adoptat ținte obligatorii ambițioase (Italia impunând 100% pentru anumite categorii de produse, Lituania solicitând 100% din toate achizițiile anuale din 2023), în timp ce altele au adoptat abordări mai prudente (Estonia implementând un program gradual de 25% până în 2022, 30% până în 2025, și 50% până în 2035). Mai multe țări au dezvoltat sisteme diferențiate în care țintele variază în funcție de categoria de produse, nivelul guvernamental sau entitatea achizitoare, în timp ce altele nu au stabilit ținte formale.

Factorii care afectează adoptarea și implementarea APE pot fi clasificați în două faze distincte: (i) factori legați de adoptare care influențează transpunerea politicii APE a UE în legislația națională includ natura voluntară a APE ca instrument de politică de mediu, ambiguitatea cerințelor legale, lipsa prevederilor obligatorii, cerința "legăturii cu obiectul contractului" și tensiunea dintre obiectivele de mediu și principiile pieței unice și (ii) factori legați de implementare care afectează capacitatea statelor membre de a răspunde cerințelor UE într-un mod corespunzător includ: conștientizarea existenței ghidurilor, reglementărilor și instrumentelor APE, lipsa cunoștințelor și abilităților personalului de achiziții publice pentru a aplica APE, disponibilitatea instruirii, atitudinile și angajamentul personalului din achiziții, capacitatea administrativă, utilizarea strategică a APE, comunicarea între instituții, sprijinul conducerii, lipsa de resurse umane, riscurile administrative/evitarea riscurilor, factori organizaționali (tip, dimensiune, structură), eficiența/lipsa monitorizării, disponibilitatea furnizorilor de produse ecologice,

constrângeri bugetare, percepții privind costurile mai mari ale produselor ecologice, aplicarea evaluării costurilor pe ciclu de viață și abordări de evaluare (prețul cel mai scăzut vs. cea mai bună valoare).

Analiza literaturii academice demonstrează că acești factori influențează colectiv rezultatele APE, creând provocări semnificative de implementare în UE. Această cercetare pleacă de la un cadru teoretic al europenizării pentru a înțelege cum se manifestă acești factori în diferite state membre și cum evoluează.

Capitolul 3

Întrebarea de cercetare care ghidează acest studiu este: Ce factori determină diferența în adoptarea și implementarea APE în țările UE? Variabila dependentă este APE, rezultatul care trebuie explicat, operaționalizat prin două variabile dependente: (i) adoptarea regulilor APE, denotând transpunerea politicii APE a UE în legislația națională explicată în această cercetare ca deciziile guvernului privind APE și (ii) implementarea regulilor APE, explicată ca procesul care asigură conformitatea cu politica APE de către autoritățile contractante, cuprinzând planificarea, alocarea resurselor, acțiunile, coordonarea, participarea părților interesate, constrângerea și designul instrumentelor administrative și de îndrumare - consecința deciziilor guvernamentale. Deoarece această cercetare este relevantă pentru literatura privind europenizarea, operaționalizarea celor două variabile dependente se bazează pe teoriile din literatura academică cu privire la europenizare care explică distincția crucială dintre ouput-ul politicii și outcome-ul politicii în contextul europenizării (Börzel și Risse 2002). Börzel și Risse subliniază că înțelegerea impactului real al integrării europene asupra statelor membre necesită depășirea simplei examinări a adoptării formale a politicilor UE. Ei explică că rezultatul politicii reprezintă schimbările tangibile, observabile în cadrul legal și instituțional rezultate din europenizare.

În contrast, outcome-ul politicii se concentrează pe efectele și consecințele reale ale acestor politici. Este vorba despre schimbările societale fundamentale - comportamente, practici și condiții - aduse de implementarea acestor politici europene.

Pentru a verifica efectul variabilelor independente asupra variabilei dependente, APE, această cercetare a măsurat procentul de APE în numărul total de proceduri de achiziții publice pentru a indica succesul sau eșecul politicii. În consecință, întrebarea centrală de cercetare se bifurcă în două întrebări operaționale de cercetare: ÎC nr.1 *Ce factori influențează adoptarea politicilor APE în țările UE?* Și ÎC nr. 22 *Ce factori determină implementarea APE în țările UE?*

Cercetarea pentru acest studiu identifică mai întâi dacă literatura academică discută principalii factori care afectează adoptarea APE în țările UE (inclusiv fostul membru Regatul Unit) și Norvegia și subliniază că oamenii de știință din diverse domenii au fost constant preocupați de barierele și facilitatorii pentru extinderea APE în ultimii 20 de ani (Capitolul 2). Revizuirea literaturii identifică mai mulți factori care influențează adoptarea APE în licitații (adoptarea APE este explicată în acest studiu ca adoptarea APE + implementarea APE = procent mai mare de APE).

Cercetarea folosește o abordare cu metode mixte structurată în jurul a trei sub-studii. Sub-studiul 1 (Capitolul 4) investighează politica APE în România, analizând procentajele APE în practica autorităților contractante din România din 2018-2024, evoluția cadrului de politici APE în România și factorii legați de adoptare care afectează procentul APE precum și factorii care împiedică implementarea APE prin intermediul unor chestionare și interviuri. Sub-studiul 2 (Capitolul 5) oferă o analiză comparativă între România și Italia, examinând asemănări și diferențe în cadrele de politici APE, nivelurile de utilizare APE și provocările din ambele țări și factorii care explică procentele mai mari de APE ale Italiei. Sub-studiul 3 (Capitolul 6) compară toate statele membre UE pentru fiecare variabilă dependentă operațională și variabilele independente asociate, analizând distribuția geografică a factorilor care afectează APE, evoluția temporală și tiparele în care se manifestă barierele de implementare în statele membre.

Studiul de caz privind România a măsurat procentul de APE prin examinarea documentațiilor de atribuire pentru cinci categorii de produse (vehicule ușoare, hârtie pentru copiere și grafică, produse și servicii de curățenie, servicii de alimentație și catering și echipamente IT de birou) între 2018 și 2024. Pentru Italia, această cercetare a colectat date din rapoartele de monitorizare ale proiectului CReIAMO PA finanțat de UE pentru 2018-2021. Designul cercetării are mai multe limitări, inclusiv concentrarea pe categorii specifice de produse, diferențe în metodele de colectare a datelor între țări și potențiale bias-uri de selecție în revizuirea literaturii.

Capitolul 4

Analiza sistematică a 8.948 de caiete de sarcini publicate pentru cinci categorii de produse din 2018-2023 a relevat niveluri constant scăzute de APE în România. Doar 10,39% din licitațiile publicate pentru aceste categorii de produse au respectat pe deplin criteriile ecologice în această perioadă. Ratele de conformitate au variat semnificativ în funcție de categoria de produse: vehicule ușoare cu 30,43%, hârtie pentru copiere și grafică cu 15,63%, produse și servicii de curățenie cu 11,83%, servicii de alimentație și catering cu 3,52% și echipamente IT de birou cu 8,23%.

După adoptarea celui de-al doilea Ghid APE în ianuarie 2024, o analiză a 1.673 de proceduri de atribuire a arătat o conformitate îmbunătățită pentru vehicule (67,90% față de 38,99% în 2023) și echipamente IT (67,03% față de 23,53% în 2023). Cu toate acestea, această îmbunătățire a fost atribuită în principal cerințelor de finanțare ale Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR), mai degrabă decât implementării sistematice a politicii APE.

Cercetarea a identificat mai mulți factori legați de adoptare care împiedică creșterea gradului de utilizare a APE în România, cum ar fi coordonarea slabă între legislația APE și legile achizițiilor publice, inconsecvențe juridice în Legea APE din 2016, coordonare inadecvată între instituțiile responsabile, eșecul de a adopta un plan național de acțiune cu ținte APE obligatorii până în aprilie 2025, domeniul limitat al primului Ghid APE românesc (acoperind doar șase categorii de produse) și schimbări de abordare a legiuitorului român de la punerea accentului pe specificații tehnice la accentul pe criteriile de atribuire.

Barierile legate de implementare identificate prin sondaje și interviuri au inclus conștientizare limitată a instrumentelor și reglementărilor APE (44% din municipalități și 42% din comune folosind Ghidul APE doar într-o mică măsură), lipsa de cunoștințe și abilități practice (doar 34% din personalul de achiziții chestionat a considerat că are abilități practice suficiente), instruire insuficientă (76,5% nu au participat niciodată la instruire specifică APE), absența abordării strategice (doar 10,3% din organizații aveau o strategie formală pentru implementarea APE), resurse limitate (61,8% au raportat capacitate insuficientă de personal), lipsa sprijinului managerial (57,7% nu au primit instrucțiuni de la manageri pentru a insera criterii ecologice), absența încurajării din partea conducerii (59,6% au raportat puțină sau nicio încurajare din partea conducerii pentru a utiliza APE) și percepția că produsele ecologice sunt mai scumpe. Analiza statistică a confirmat corelații puternice între implementarea APE și variabilele legate de cunoștințe, acces la informații și sprijin din partea conducerii. Cercetarea demonstrează că politica APE a României reprezintă o europenizare slabă și incompletă, caracterizată prin adoptare formală fără implementare semnificativă.

Capitolul 5

Analiza comparativă între România și Italia relevă diferențe semnificative în nivelurile de utilizare a APE în ciuda provocărilor similare. Conform datelor de monitorizare din proiectul CReIAMO PA, în 2021, 8 din 13 regiuni italiene au atins 100% achiziții publice ecologice (ca valoare) pentru produsele pentru care au fost adoptate criterii de mediu minime obligatorii.

Aproximativ 72% din licitațiile organizate de regiunile italiene pentru astfel de categorii de produse erau ecologice. Prin comparație, autoritățile locale din România au rate APE dramatic mai scăzute pentru toate categoriile de produse. Ambele țări se confruntă cu provocări comune de implementare, cum ar fi instruire insuficientă, deficite de cunoștințe, dificultăți în elaborarea documentațiilor de atribuire cu criterii ecologice și disponibilitatea limitată a furnizorilor ecologici pentru sectoare specifice.

Cu toate acestea, diferențele cheie în designul politicilor și abordările de implementare explică ratele mai ridicate de conformitate ale Italiei. Italia a adoptat criterii minime de mediu (CMM) obligatorii prin Legea 221/2015, obligând autoritățile contractante să includă cerințe de mediu în documentațiile de atribuire. România a menținut un cadru legislativ voluntar până în anul 2023. Italia a dezvoltat criterii minime de mediu pentru 21 de categorii de produse comparativ cu cele 11 categorii ale României până în 2024. Italia a menținut o abordare directă, definind un contract ca "ecologic" doar când include atât specificații tehnice, cât și criterii de atribuire cu considerente de mediu. România a oscilat între accentul pe specificațiile tehnice obligatorii și criterii de atribuire care să includă și componenta de mediu. Italia a stabilit un plan național de acțiune cu ținte obligatorii la începutul dezvoltării politicii sale APE, în timp ce România nu a reușit să adopte un astfel de plan până în ianuarie 2025.

Analiza comparativă demonstrează că poziția proactivă a Italiei în politica APE, în special prin cerințele sale obligatorii, a fost un factor cheie al procentului mai ridicat de utilizare a APE. Din perspectiva europenizării, Italia reprezintă un caz de aliniere voluntară reușită la normele UE, unde actorii interni au folosit efectiv cadrele UE pentru a determina modernizarea în sectoare specifice.

Capitolul 6

Analiza distribuției geografice și temporale a factorilor care influențează adoptarea și implementarea APE în statele membre UE a relevat mai multe tipare distincte. Acest capitol subliniază un tipar ciclic de europenizare. Bariere similare apar în diferite faze temporale și contexte administrative. Provocările legate de cadrele juridice, lacunele de cunoștințe și dificultățile de monitorizare persistă în ciuda evoluției politicilor și a progreselor tehnologice.

Analiza din capitolul șase evidențiază un ritm geografic al provocărilor de implementare pentru APE care apar adesea mai întâi în statele din Nordul și Vestul UE (inclusiv în state care nu sunt membre UE cum e Norvegia) înainte de a fi recunoscute în contextele din Sudul și Estul UE.

De exemplu, "lipsa de conștientizare" a fost documentată prima dată în Norvegia și Irlanda (2009), apoi în Italia și Polonia (2011-2012), înainte de a deveni proeminentă în România (2020-2023). Există provocări comune de implementare, deoarece, în ciuda adoptării formale a politicilor APE, statele membre se confruntă cu provocări similare în implementarea APE, indiferent de tradițiile lor administrative sau nivelurile de dezvoltare economică. Barierele legate de structura organizațională, sprijinul conducerii și aversiunea față de riscul administrativ sunt deosebit de evidente. Fără cerințe obligatorii, natura voluntară a APE a dus la abordări naționale divergente, creând diversitate de reglementare în UE. Al treilea sub-studiu relevă, de asemenea, modele regionale ale factorilor care împiedică aplicarea APE. Țările nordice sunt adesea pioniere în identificarea provocărilor de implementare. Statele membre din Europa de Est au arătat o grupare notabilă a recunoașterii barierelor în ultimii ani (2021-2023). Statele membre mediteraneene acordă o atenție deosebită barierelor legate de instruire și atitudini comportamentale.

Evoluția temporală a provocărilor pentru APE arată progrese în înțelegerea barierelor de implementare: în faza timpurie (2006-2010), a existat un accent inițial pe bariere structurale; în faza intermediară (2011-2016), accentul s-a extins pentru a include provocări operaționale și în faza recentă (2017-2023) există un accent crescut pe bariere sistemice.

Aceste modele oferă perspective asupra europenizării diferențiate a APE și evidențiază provocările transferului de politici în domeniul politicilor de mediu voluntare cum sunt și APE.

Concluzii

Cercetarea generează mai multe concluzii predominante. Prima este că designul politicii contează. Cerințele obligatorii îmbunătățesc semnificativ implementarea APE comparativ cu abordările voluntare. Experiența Italiei cu criterii de mediu minime obligatorii a determinat rate de conformitate mai ridicate comparativ cu cadrul voluntar al României. Apoi, capacitatea administrativă este critică: deficitele de cunoștințe, instruirea insuficientă și expertiza limitată apar în mod constant ca bariere primare pentru implementarea eficientă a APE în toate statele membre studiate. În al treilea rând, implicarea conducerii este esențială. Absența sprijinului conducerii politice și administrative reprezintă o barieră semnificativă pentru implementarea APE. Analiza statistică a confirmat corelații puternice între procente de APE și încurajarea conducerii.

Mai mult, sistemele de monitorizare sunt esențiale. Lipsa mecanismelor eficiente de monitorizare creează o problemă circulară, deoarece fără date concrete care să demonstreze beneficiile de mediu și economice ale APE, obținerea sprijinului politic și a resurselor devine

difficilă. Cercetarea relevă variații semnificative în nivelurile APE între categoriile de produse, reflectând diferențe în pregătirea pieței și disponibilitatea alternativelor ecologice. În cele din urmă, procesul de europenizare a APE urmează modele distincte. Analiza expune un model ciclic de europenizare a APE unde bariere similare apar în diferite faze temporale și contexte administrative.

Pe baza acestor constatări, cercetarea oferă mai multe recomandări de politici. Comisia Europeană ar trebui să ia în considerare trecerea de la o abordare voluntară la una obligatorie pentru implementarea APE, în special pentru categoriile de produse cu impact ridicat asupra mediului pentru care există piețe ecologice mature. Factorii de decizie politică din UE ar trebui să ia în considerare dezvoltarea unor sisteme la nivelul UE care să permită o mai bună urmărire a implementării APE și să furnizeze dovezi ale beneficiilor de mediu și economice. Dezvoltarea și implementarea instruirii pentru profesioniștii în achiziții, accentuând abilitățile practice pentru implementarea criteriilor APE, este un proces care necesită dezvoltare suplimentară. O altă recomandare de politică este de a dezvolta și promova metodologii și instrumente standardizate pentru a aborda percepțiile persistente că produsele ecologice sunt mai scumpe și de a stabili mecanisme formale de coordonare între autoritățile de mediu și cele de achiziții pentru a asigura implementarea coerentă. Dezvoltarea abordărilor țintite pentru diferite niveluri administrative este esențială deoarece recunoaște provocările distincte cu care se confruntă diferite niveluri de guvernare și dezvoltă mecanisme de sprijin adaptate.

Această cercetare demonstrează că implementarea eficientă a APE necesită o abordare multifacetată care să adreseze cadrele juridice, capacitatea administrativă, angajamentul conducerii și mecanismele de monitorizare. Pe măsură ce UE avansează spre obiectivele sale de neutralitate climatică în cadrul Pactului Verde European, APE reprezintă un instrument critic de politică cu un potențial semnificativ neexploatat.

Cercetarea contribuie la înțelegerea teoretică a proceselor de europenizare în mai multe moduri. Susține argumentul lui Hérítier că instrumentele de politică voluntară se confruntă cu provocări particulare de implementare în contextele administrative cu capacitate limitată. Demonstrează ceea ce Börzel și Risse numesc Europa diferențiată - unde politici formal similare generează rezultate de implementare dramatic diferite bazate pe aranjamentele instituționale interne. Susține cadrul celor trei lumi de conformitate al lui Falkner, extinzând în același timp acest concept la domenii de politică voluntară. Abordează provocările de sustenabilitate post-aderare

examinând cum statele membre mai noi se luptă cu implementarea politicilor de mediu fără presiuni directe de condiționalitate. Demonstrează ceea ce Jordan și Lenschow identifică ca o deconectare instituțională între ambițiile de mediu și capacitățile administrative.

Direcțiile pentru cercetări viitoare includ dezvoltarea metodologiilor pentru măsurarea impacturilor reale de mediu ale utilizării APE, examinarea modului în care piețele răspund la cerințele APE, explorarea modului în care condiționalitatea finanțării poate fi folosită pentru a îmbunătăți adoptarea APE, studierea modului în care cunoștințele de implementare și bunele practici se răspândesc între statele membre, investigarea modului în care APE interacționează cu alte instrumente de politică de mediu și examinarea factorilor comportamentali și atitudinali care influențează deciziile profesioniștilor în achiziții.

Această cercetare umple o omisiune importantă în înțelegerea factorilor care influențează adoptarea APE în UE și oferă perspective valoroase pentru factorii de decizie politică care caută să îmbunătățească eficacitatea acestui important instrument voluntar de politică de mediu.

Bibliografie

Bauer, Michael W., Christoph Knill, and Diana Pitschel. 2007. 'Differential Europeanization in Eastern Europe: The Impact of Diverse EU Regulatory Governance Patterns'. *Journal of European Integration* 29 (4): 405–23. <https://doi.org/10.1080/07036330701502431>.

Börzel, Tanja A. 2003. *Environmental Leaders and Laggards in Europe: Why There Is (Not) a 'Southern Problem'*. Ashgate.

Börzel, Tanja A. 2012. 'Pace-Setting, Foot-Dragging and Fence-Sitting: Member State Responses to Europeanization'. In *Environmental Policy in the EU*, 180–98. Routledge.

Börzel, Tanja A., and Thomas Risse. 2002. 'When Europe Hits Home: Europeanization and Domestic Change'. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.302768>.

Brammer, Stephen, and Helen Walker. 2011. 'Sustainable Procurement in the Public Sector: An International Comparative Study'. *International Journal of Operations & Production Management*.

Bulmer, Simon. 2009. 'Politics in Time Meets the Politics of Time: Historical Institutionalism and the EU Timescape'. *Journal of European Public Policy* 16 (2): 307–24. <https://doi.org/10.1080/13501760802589347>.

Caporaso, James. 2008. 'The Three Worlds of Regional Integration Theory'. In *Europeanization*, edited by Paolo Graziano and Maarten P. Vink, 23–34. London: Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1057/9780230584525_2.

DiMaggio, Paul J., and Walter W. Powell. 2000. 'The Iron Cage Revisited Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields'. In *Economics Meets Sociology in Strategic Management*, 143–66. Emerald Group Publishing Limited.

- Diófási, Orsolya, and László Valkó. 2014. 'Step by Step towards Mandatory Green Public Procurement'. *Periodica Polytechnica Social and Management Sciences* 22 (1): 21–27.
- Erizaputri, Sharmila, Ronja Bechauf, and Liesbeth Casier. 2024. 'Monitoring Progress in Green Public Procurement'. <https://policycommons.net/artifacts/11755822/monitoring-progress-in-green-public-procurement/12647061/>.
- Falkner, Gerda, and Oliver Treib. 2008. 'Three Worlds of Compliance or Four? The EU-15 Compared to New Member States'. *JCMS: Journal of Common Market Studies* 46 (2): 293–313. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.2007.00777.x>.
- Fondazione Ecosistemi. 2022. 'Report sul Monitoraggio GPP 2022 SERVIZI DI ASSISTENZA TECNICO-SPECIALISTICA IN MATERIA DI GREEN PUBLIC PROCUREMENT NELL'AMBITO DELLE INIZIATIVE PROGRAMMATE SUL PON "GOVERNANCE E CAPACITÀ ISTITUZIONALE" 2014-2020 A VALERE SULLA PROGRAMMAZIONE COMUNITARIA – FONDO SOCIALE EUROPEO SVILUPPO REGIONALE (FSE) CUP: F49J17000390007; CIG: 7580340674'. https://gpp.mite.gov.it/sites/default/files/2023-04/CPA_L1_WP1_Report_monitoraggio_GPP_2022.pdf.
- Grandia, Jolien, and Dylan Voncken. 2019. 'Sustainable Public Procurement: The Impact of Ability, Motivation, and Opportunity on the Implementation of Different Types of Sustainable Public Procurement'. *Sustainability* 11 (19): 5215.
- Héritier, Adrienne. 2002. 'New Modes of Governance in Europe: Policy Making without Legislating?'. <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/24630>.
- Jordan, Andrew, and Andrea Lenschow. 2010. 'Environmental Policy Integration: A State of the Art Review'. *Environmental Policy and Governance* 20 (3): 147–58. <https://doi.org/10.1002/eet.539>.
- Knill, Christoph, Stephan Heichel, and Daniel Arndt. 2012. 'Really a Front-Runner, Really a Straggler? Of Environmental Leaders and Laggards in the European Union and beyond—A Quantitative Policy Perspective'. *Energy Policy* 48:36–45.
- Knill, Christoph, and Dirk Lehmkuhl. 1999. 'How Europe Matters. Different Mechanisms of Europeanization'. *Different Mechanisms of Europeanization*.
- Lauber, Volkmar, Duncan Liefferink, and Arthur PJ Mol. 2000. *The Voluntary Approach to Environmental Policy: Joint Environmental Policy-Making in Europe*. Oxford University Press Oxford.
- Litardi, Irene, Gloria Fiorani, and Daniele Alimonti. 2020. 'The State of the Art of Green Public Procurement in Europe: Documental Analysis of European Practices'. In *Accountability, Ethics and Sustainability of Organizations*, 175–92. Springer.
- Lundberg, Sofia, and P.-O. Marklund. 2013. 'Green Public Procurement as an Environmental Policy Instrument: Cost Effectiveness'. *Environmental Economics*, no. 4, Iss. 4, 75–83.
- Martens, Marc, and Stanislas de Margerie. 2013. 'The Link to the Subject-Matter of the Contract in Green and Social Procurement'. *European Procurement & Public Private Partnership Law Review* 8 (1): 8–18.
- Mélon, Lela. 2020. 'More than a Nudge? Arguments and Tools for Mandating Green Public Procurement in the EU'. *Sustainability* 12 (3): 988.

- Radaelli, Claudio M. 2000. 'Policy Transfer in the European Union: Institutional Isomorphism as a Source of Legitimacy'. *Governance* 13 (1): 25–43. <https://doi.org/10.1111/0952-1895.00122>.
- Radaelli, Claudio.M. 2003. 'The Europeanization of Public Policy'. In *The Politics of Europeanization*, edited by Kevin Featherstone and Claudio.M Radaelli, 27–56. Oxford: Oxford University Press.
- Saurugger, Sabine. 2012. 'Beyond Non-Compliance with Legal Norms'. In *Research Design in European Studies*, by Theofanis Exadaktylos and Claudio M. Radaelli, 105–24. London: Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1057/9781137005090_6.
- Seiple, Abby. 2014. 'The Link to the Subject-Matter: A Glass Ceiling for Sustainable Public Contracts?' In *University of Oslo as Part of the European Law Conference*.
- Testa, Francesco, Eleonora Annunziata, Fabio Iraldo, and Marco Frey. 2016. 'Drawbacks and Opportunities of Green Public Procurement: An Effective Tool for Sustainable Production'. *Journal of Cleaner Production* 112:1893–1900.
- Testa, Francesco, Fabio Iraldo, Tiberio Daddi, and Marco Frey. 2011. 'What Factors Influence the Uptake of GPP (Green Public Procurement) Practices? New Evidence from an Italian Survey'. *Working Paper Istituto Di Management Scuola Superiore Sant'Anna Di Pisa* 6/2011:20.
- Vejaratnam, Navarani, Zeeda Fatimah Mohamad, and Santha Chenayah. 2020. 'A Systematic Review of Barriers Impeding the Implementation of Government Green Procurement'. *Journal of Public Procurement*.
- Windhoff-Héritier, Adrienne. 2001. *Differential Europe: The European Union Impact on National Policymaking*. Rowman & Littlefield.